

Työehtosopimukset joustavammiksi – 2010-luvulla vai 2090-luvulla?

Leipomoiden työntekijöitä koskeva työehtosopimus on tunnetusti Suomen yksi jäykimmistä työehtosopimuksista, kun puhutaan erilaisista työehtosopimusten mukaisista joustoista, esimerkiksi työaikajoustoista. Myös muut elintarvikealan työehtosopimukset ovat jäykkiä, mutta leipomoalan sopimus on kuitenkin omaa luokkaansa. Monilla muilla aloilla, kuten majoitus- ja ravitsemusalalla (Maran sopimus), on työehtosopimuksissa joustavia työaikamääräyksiä, joissa huomioidaan mm. se, että työn määrä yrityksissä yhden viikon sisällä vaihtelee suuresti. Maran sopimuksen joustot ovat leipomoalan yrityksissä hyvin tiedossa, koska sopimusta sovelletaan myös leipomoyritysten kahviloiden ja ravintoloiden työntekijöihin. Eräs leipuri on osuvasti todennut, että "Maran sopimus on varmaan yksi parhaista, mutta leipomoiden työehtosopimus on suoraan DDR:stä".

Tullessani töihin 1990-luvun alkupuolella Elintarviketeollisuusliitto ry:n työmarkkinaosastolle, ihmettelin tuolloin nuorena ja innokkaana työkaverielleni työehtosopimusmääräysten vaikeaselkoisuutta ja niiden jäykkyyttä. Muistan hyvin kun työkaverit totesivat: "Maailma muuttuu ja myös SEL (Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry) tulee muuttumaan. Viimeistään 2000-luvulla SEL globalisaation myötä ymmärtää reaali maailman vaatimukset". Tähän on kuitenkin todettava, että pian ollaan siirtymässä 2010-luvulle, eikä muutosta ole ainakaan tähän mennessä ollut näkyvissä. Tosin onhan tätä vuosittain jäljellä vielä yli 990 vuotta.

Näyttää siltä, että paperi- ja metalliteollisuuden työntekijäpuolella on "pakon edessä" vähitellen ymmärretty, että 1960-, 70- ja 80-luvulla työehtosopimuksiin tulisi työntekijöiden työpaikeiden säilyttäminen vaatii valmiutta uudistuksiin. Muutoin työpaikat katoavat maailmalle.

Aika näyttää ollaanko myös SEL:ssä vihdoinkin valmiita uudistuksiin, vai haluaako SEL, ja varsinkin heidän liittovaltuustonsa,

"Aika näyttää ollaanko myös SEL:ssä vihdoinkin valmiita uudistuksiin, vai haluaako SEL, ja varsinkin heidän liittovaltuustonsa, olla viimeinen jäykkyyden linnake, joka taistelee ns. saavutettujen etujen puolesta viimeiseen työntekijään asti."

olla viimeinen jäykkyyden linnake, joka taistelee ns. saavutettujen etujen puolesta viimeiseen työntekijään asti. Leipomoiden määrä Suomessa on vähentynyt 20-30 kappaleen vuosivauhtia ja vähenee edelleen. Siten myös leipomotyöntekijöiden määrä tulee vähenemään. SEL on muutama vuosikymmenen ajan vedonnut siihen, että näin tapahtuu siitä riippumatta, onko työehtosopimuksissa joustoja vai ei. Mutta tuolla asenteella on valitettavasti vain kiihdytetty työntekijöiden määrän vähenemistä ja työntekijöitä korvaavien teknisten laitteiden lisääntymistä.

Leipomoissa kiireisimpiä päiviä ovat maanantai ja perjantai, kun taas tiistai, keskiviikko ja torstai ovat usein rauhallisempia. Sunnuntaikaupan tuleva vapautuminen tulee lisäämään painetta viikonlopputyöhön, joten kiireet myös viikonloppuina entisestään lisääntyvät. On selvää, että kaupoissa on tulevaisuudessa oltava yhä enemmän tuoreita tuotteita viikonloppuisin, myös tuoreita leipomotuotteita. Jälleen kerran SEL:llä ja heidän työehtosopimuksiin liittyvillä päätöksillään on suuri vaikutus siihen, tuleeko päivittäistavarakauppaan tuotteita Suomesta vai muualta maailmasta. Leipomotuotteita tulee olemaan kaupassa myös sunnuntaisin, vaikka mitään muutoksia ei tehtäisikään.

Kysymys onkin vain siitä, onko kuluttajalle tarjolla tuoreita suomalaisia leipomotuotteita myös viikonloppuisin, vai yhä pitempään säilyviä ulkomaisia leipomotuotteita. Jos muutoksiin ei työntekijäpuolella olla valmiita, lainsäätäjän tekemien kaupan vapauttamista koskevien muutosten maksimieheksi joutuvat tosiasiasa suomalaiset elintarvikealan yritykset ja niiden työntekijät.

Tässä lehdessä työmarkkinapalstalla (s.19) kirjoittaa varatuomari **Antti Hakala**, Elintarviketeollisuusliitto ry. Hänen vuorokauden ja viikon vaihtumista koskevasta kirjoituksestaan saa hyvää esimakua siihen, kuinka monimutkaisia ja vaikeaselkoisia työehtosopimusmääräyksiä leipomoalan työntekijöitä koskevassa työehtosopimuksessa on. Näistä syntyviä tulkintaristiriitoja juristit saavat työtuomioistuimissa sitten selvitetä.

Työsopimus-, työaika- ja vuosilomalaissa on omat säännöksensä siitä, että työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä on oikeus sopia toisin, mitä em. lakien säännöksissä on todettu. Työehtosopimuksilla voidaan sopia lakien säännöksistä poiketen joko joustavampaan tai jäykempään suuntaan. Työehtosopimuksilla voidaan antaa myös mahdollisuus paikalliseen, yrityskohtaiseen, sopimiseen.

M. Väyrynen

Mika Väyrynen

